

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

KOMPYUTER ILMLARI VA MUHANDISLIK TEXNOLOGIYALARI
mavzusidagi Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami
2026-yil 25-26-sentabr

(1-qism)

JIZZAX-2026

Kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari. Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to'plami – Jizzax: O'zMU Jizzax filiali, 2026-yil 25-26-sentabr. 507-bet.

Xalqaro miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globalashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur'atlar bilan rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e'tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarni qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma'ruza tezislari to'plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo'nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o'qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarining ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas'ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay'ati a'zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A., p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD) dots., Norbekova B.Sh. p.f.f.d.(PhD) dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O'ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo'rayev M.M.

Mazkur to'plamga kiritilgan ma'ruza tezislarining mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar va me'yoriy hujjatlarning to'g'riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

2) qishloq joylarida raqamli infratuzilmani mustahkamlash bo'yicha mahalliy hokimiyat organlari bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish;

3) filial xodimlarining raqamli xizmatlar bo'yicha malakasini oshirish uchun muntazam o'quv dasturlarini joriy etish;

4) yosh tadbirkorlar va kichik biznes subyektlari uchun raqamli kredit mahsulotlarini soddalashtirilgan tartibda taqdim etish imkoniyatlarini kengaytirish.

Xulosa qilib aytganda, hududiy tijorat bank filiallarida raqamli xizmatlar ekotizimini rivojlantirish nafaqat bank samaradorligini oshiradi, balki mintaqaviy moliyaviy inklyuzivlikni ta'minlashning muhim omili sifatida ham xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni.

2. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Yillik statistik hisobotlar to'plami.

3. Dadaboyev I.O.T. Tijorat banklari xizmatlari ekotizimini rivojlantirish masalalari. – Toshkent, 2023.

4. World Bank. Digital Financial Services and Financial Inclusion. – Washington, 2022.

O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINI RAQAMLASHTIRISH VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI

Erkinova Gulnoza Ixtiyor qizi

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali talabasi

E-mail: shukurovagulnoza465@gmail.com

Samadqulov Muhammadjon

Iqtisodiyot fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD) dotsent

Annotatsiya.

Ushbu maqolada O'zbekistonda turizm sohasini raqamlashtirish jarayoni va zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanishning turizm xizmatlari samaradorligiga ta'siri o'rganilgan. Turistlarning safarni rejalashtirish, turistik obyektlar haqida ma'lumot olish, mehmonxona va boshqa xizmatlarni bron qilish hamda elektron to'lovlardan foydalanish jarayonlarida raqamli texnologiyalarning o'rni yoritilgan. Shuningdek, O'zbekistonda elektron viza, raqamli turistik xaritalar va boshqa raqamli xizmatlarning rivojlanishi tahlil qilingan. Tadqiqot davomida turizm sohasini raqamlashtirishdagi ayrim muammolar, jumladan, raqamli infratuzilmaning hududlar bo'yicha bir xil rivojlanmaganligi, malakali kadrlar yetishmasligi va xizmatlarning turli platformalarda tarqoq joylashgani ko'rib chiqilgan. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun yagona raqamli turizm platformasini yaratish, turistik hududlarda raqamli infratuzilmani kengaytirish, madaniy meros obyektlarini raqamlashtirish va soha xodimlarining raqamli ko'nikmalarini oshirish bo'yicha takliflar ilgari surilgan.

Kalit soʻzlar: raqamli iqtisodiyot, raqamli transformatsiya, smart-turizm, turizm xizmatlari, elektron viza, raqamli platforma, GIS, AR/VR, onlayn bronlash, iqtisodiy samaradorlik.

Kirish

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar insonlarning kundalik hayoti bilan bir qatorda xizmat koʻrsatish sohalarining rivojlanishiga ham katta taʼsir koʻrsatmoqda. Ayniqsa, turizmda bu jarayonni yaqqol koʻrish mumkin. Ilgari turist safar oldidan turistik agentliklarga murojaat qilib, mehmonxona, transport va diqqatga sazovor joylar haqida maʼlumot olgan boʻlsa, hozirgi kunda ushbu jarayonlarning katta qismini internet va mobil qurilmalar orqali amalga oshirish imkoniyati mavjud.

Tadqiqotning maqsadi — Oʻzbekistonda turizm sohasini raqamlashtirishning hozirgi holatini oʻrganish, uning iqtisodiy samaradorlikka taʼsirini yoritish, mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish boʻyicha takliflar ishlab chiqishdan iborat. Bunga erishish uchun turizmni raqamlashtirishning nazariy asoslari koʻrib chiqildi, amaldagi raqamli xizmatlar va turistlar oqimi koʻrsatkichlari tahlil qilindi hamda sohadagi asosiy muammolar aniqlanib, ularni hal etish yoʻnalishlari belgilandi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotda ilmiy adabiyotlarni oʻrganish, tahlil va sintez, qiyosiy tahlil hamda rasmiy statistik maʼlumotlarni tahlil qilish usullaridan foydalanildi. Maʼlumot manbalari sifatida elektron viza rasmiy portal, meʼyoriy-huquqiy hujjatlar, Oʻzbekiston Respublikasi Turizm qoʻmitasining rasmiy maʼlumotlari hamda smart-turizmga oid xalqaro va mahalliy ilmiy nashrlar xizmat qildi.

Tahlil va natijalar

1. Turizmni raqamlashtirishning hozirgi holati

Oʻzbekistonda soʻnggi yillarda turizm xizmatlarini raqamlashtirish boʻyicha bir qator amaliy ishlar amalga oshirildi. Shulardan biri xorijiy fuqarolar uchun elektron viza tizimining joriy etilishidir. Rasmiy e-Visa platformasi orqali xorijiy fuqarolar elektron viza uchun ariza topshirishlari, tegishli toʻlovni amalga oshirishlari va ariza holatini kuzatishlari mumkin [4]. Elektron viza tizimining ahamiyati shundaki, turist Oʻzbekistonga kelishdan oldin ayrim tashkiliy jarayonlarni masofadan turib amalga oshirishi mumkin. Bu esa vaqtni tejash bilan birga, mamlakatga tashrif buyurishni rejalashtirish jarayonini ham soddalashtiradi.

2. Turistlar oqimi va raqamli xizmatlarga ehtiyoj

Turizmni raqamlashtirishning dolzarbligi mamlakatga kelayotgan turistlar soni ortib borayotgani bilan ham bogʻliq. Oʻzbekiston Respublikasi Turizm qoʻmitasi maʼlumotlariga koʻra, 2025-yilda mamlakatga 11,7 million nafar xorijiy turist tashrif buyurgan [6].

Turistlar sonining ortishi turizm xizmatlariga boʻlgan talabni ham kengaytiradi. Agar turistlar soni koʻpayib, xizmatlar esa faqat anʼanaviy usullarda koʻrsatilsa, ayrim xizmatlarda navbatlar, axborot yetishmasligi yoki tashkiliy muammolar yuzaga kelishi mumkin. Raqamli texnologiyalar aynan shu jarayonlarda yordamchi vosita boʻla oladi: elektron bronlash turistlar oqimini oldindan

boshqarishga, raqamli xaritalar turistlarning hudud bo'ylab harakatlanishiga, elektron to'lovlar esa hisob-kitoblarni tezlashtirishga xizmat qiladi.

Shu sababli turizmni raqamlashtirishni turistlar sonining ko'payishiga javob beruvchi vosita sifatida ham ko'rish mumkin. Bu yerda asosiy maqsad shunchaki yangi ilova yoki platforma yaratish emas, balki turistga ko'rsatiladigan xizmatni yanada qulay, tezkor va sifatli qilishdan iborat.

3. Raqamlashtirishning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri

Turizm sohasini raqamlashtirishning asosiy afzalliklaridan biri xizmat ko'rsatish jarayonlarining tezlashishi va soddalashishidir. Bunda turist uchun vaqt tejalishi bilan birga, turizm korxonalarining ish jarayonlarini tashkil etish imkoniyatlari ham kengayadi.

Masalan, mehmonxonaning onlayn bronlash tizimidan foydalanishi mijoz bilan bog'liq ko'plab jarayonlarni avtomatlashtirishi mumkin. Turist bo'sh xonalarni ko'rib, narxlarni taqqoslaydi va o'ziga mos variantni tanlaydi. Korxona esa xizmatlarini faqat mahalliy bozorda emas, balki boshqa hudud va mamlakatlardagi mijozlarga ham taklif qilish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Raqamli marketing ham turizm korxonalarining iqtisodiy samaradorligiga ta'sir qiluvchi omillardan biridir. An'anaviy reklama usullaridan farqli ravishda, raqamli marketing orqali ma'lum bir turistlar guruhiga yo'naltirilgan reklama olib borish mumkin. Masalan, ziyorat turizmiga qiziqadigan turistlarga tegishli turistik mahsulotlarni, gastronomik turizmga qiziqadigan auditoriyaga esa milliy taomlar va gastronomik marshrutlarni targ'ib qilish mumkin.

4. Turizmni raqamlashtirishdagi mavjud muammolar

Erishilgan natijalarga qaramay, O'zbekistonda turizmni raqamlashtirish jarayonida hal qilinishi kerak bo'lgan masalalar mavjud. Tahlil natijasida uchta asosiy muammo aniqlandi.

Birinchi muammo — raqamli infratuzilmaning hududlar bo'yicha bir xil rivojlanmaganligi. Yirik shaharlarda internet va raqamli xizmatlardan foydalanish imkoniyati nisbatan yaxshi bo'lsa-da, ayrim turistik hududlarda bu imkoniyatlarni yanada kengaytirish talab etiladi. Turizm faqat Samarqand, Buxoro yoki Xiva bilan cheklanmaydi. Jizzax, Qashqadaryo, Surxondaryo, Qoraqalpog'iston va boshqa hududlarda ham turistik salohiyat mavjud. Shuning uchun raqamli infratuzilmani hududlar kesimida rivojlantirish muhim.

Ikkinchi muammo — turizm xodimlarining raqamli ko'nikmalari. Raqamli platformaning mavjudligi uning samarali ishlashini avtomatik ravishda ta'minlamaydi. Undan foydalanadigan xodimlar ham zamonaviy texnologiyalarni bilishi kerak. Ayniqsa, onlayn bronlash, elektron to'lovlar, raqamli marketing va mijozlar bilan elektron aloqa qilish ko'nikmalari turizm sohasi xodimlari uchun muhim.

Muhokama va takliflar

Aniqlangan muammolardan kelib chiqib, O'zbekistonda turizmni raqamlashtirishni yanada rivojlantirish uchun quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin.

Birinchidan, “Smart Tourism Uzbekistan” yagona milliy platformasini yaratish. Ushbu platformada turistik obyektlar, mehmonxonalar, restoranlar, transport, gidlik xizmatlari, turistik marshrutlar va tadbirlar haqidagi ma’lumotlarni birlashtirish mumkin. Platforma orqali turist o‘z sayohatini rejalashtirishi, kerakli xizmatlarni tanlashi va imkon qadar ularni bir joyning o‘zida bron qilishi mumkin bo‘ladi. Bunday platformaning yana bir afzalligi — turistik korxonalar uchun yangi mijozlarga chiqish imkoniyatining kengayishidir. Ayniqsa, kichik mehmonxonalar, oilaviy mehmon uylari, mahalliy gidlar va hunarmandchilik bilan shug‘ullanuvchi tadbirkorlar uchun bu muhim imkoniyat bo‘lishi mumkin.

Ikkinchidan, turistik hududlarda raqamli infratuzilmani rivojlantirish. Tarixiy obidalar va turistik markazlarda bepul Wi-Fi zonalarini kengaytirish, QR-kodli axborot stendlarini o‘rnatish, elektron audio-gidlarni joriy qilish mumkin. QR-kod orqali turist obyektning tarixi, ish vaqti, kirish narxi va boshqa ma’lumotlarni bir necha tilda olishi mumkin.

Xulosa

O‘tkazilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekistonda turizmni raqamlashtirish uchun muhim asoslar shakllanmoqda. Elektron viza tizimi, raqamli turistik xizmatlar, interaktiv xaritalar va boshqa texnologiyalarning joriy qilinishi turistlar uchun xizmatlardan foydalanishni osonlashtirmoqda. Shu bilan birga, raqamlashtirish jarayonida hududlarning raqamli infratuzilmasini rivojlantirish, turizm xodimlarining zamonaviy ko‘nikmalarini oshirish va turli xizmatlarni yagona tizimga birlashtirish masalalari dolzarb bo‘lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Gretzel, U., Sigala, M., Xiang, Z., & Koo, C. (2015). Smart tourism: foundations and developments. *Electronic Markets*, 25, 179–188. Springer.
2. The role of technology in enhancing the tourism experience in smart destinations: A meta-analysis. (2023). *Journal of Destination Marketing & Management*, 30, 100817.
3. Karimov, M., Omonov, O., Dekhkonov, B., Iminov, A., Alieva, M., Abidova, D., et al. (2026). Smart and sustainable tourism strategies for Uzbekistan in the digital era. *Discover Sustainability*, 7, 1239.
4. Republic of Uzbekistan. Official Electronic Visa Portal of the Republic of Uzbekistan. Ministry of Foreign Affairs.
- 5 O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi. (2026). 2025-yil — turizm sohasida yangi bosqich va yuqori natijalar yili. O‘zbekiston Respublikasi Hukumat portali.
6. O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi. (2026). 7.7 million tourists and \$3.9 billion in tourism services exports: Uzbekistan’s tourism sector continues to grow. O‘zbekiston Respublikasi Hukumat portali.